

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В СУЧАСНУ ДОБУ

матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2025 р.

УДК 2+61] (062)

Р 36

Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, ПП “Видавництво “Фенікс””, 2025. – 332 с.

ISBN 978-617-8310-48-6

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – ректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Науменко Олександр Миколайович – перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Земсков Сергій Володимирович – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Саган Олександр Назарович – завідувач Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, професор.

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Рецензенти:

Гаврилюк Тетяна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Сторожук Світлана Володимирівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 10 від 19 червня 2025 р.)

ISBN 978-617-8310-48-6

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2025

Секція І.
**ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ, РЕЛІГІЇ ТА МЕДИЦИНИ У ЖИТТІ І ТВОРЧОСТІ
ВИДАТНИХ ДІЯЧІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

Білозор Д. В.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
belozordima@gmail.com

**СКЛОВСЬКИЙ ЄВГЕН ЛЬВОВИЧ – ЗАСНОВНИК ПЕДІАТРИЧНОЇ
МЕДИЦИНИ В КИЄВІ**

Тези доповіді присвячуються постаті Євгена Львовича Сковського (1869-1930) – видатного українського лікаря-педіатра, педагога, доктора медицини та професора. Його внесок у розвиток педіатрії в Києві є неоцінним, адже він заснував перші дитячі медичні установи та кафедри, що стали основою сучасної системи охорони здоров'я дітей. Можна сміливо називати лікаря Сковського фундатором системи Охматдит. Професор Сковський, не дивлячись на буремність часів в яких жив, встиг зробити так багато, що його персона не має бути забута і потребує детального історичного вивчення та належної уваги.

Сковський народився 13 квітня 1869 року у Києві. Отримав професію лікаря на медичному факультеті Київського Університету Святого Володимира. По закінченню університету працював земським лікарем (1892–1896) де і отримав колосальну практику. Молодий лікар прийняв участь у боротьбі з епідемією холери, що розгорілась на території південної України. По закінченню практики запрошений на новостворену кафедру дитячих хвороб під керівництвом професора Чернова. В університеті Сковський довгий час пропрацює ординатором, а згодом очолить інфекційне відділення університетської клініки. Активні роки лікаря припадають на інтенсивний розвиток та розширення університетської клініки. Будуються та відкриваються нові корпуси на території Олександрівської лікарні. В цей же час Сковський працює в університетській гінекологічній клініці та в благодійному приюті “подання допомоги бідним породіллям міста Києва”. В 1905-1906 роках стажується в педіатричних клініках Парижа та Берліну [1].

Отримавши досвід Євген Львович Сковський береться за новаторську діяльність медичній сфері Києва. У 1906 році він організував першу в Україні консультацію для новонароджених, що знаходилась на київському Подолі. У 1909 році відкриває дитячу конультацію при клініці Університу Святого Володимира. У 1911 році відкриває перші дитячі ясла. Ці дитячі заклади були першими не тільки в Україні , а і не мали аналогів в той час на території всієї імперії. У місті Боярка керує будівництвом та подальшою діяльністю санаторія для бідних євреїв. Такі проекти в ті часи спонсорувалися єврейською громадою та меценатами очолюваних підприємцем Бродським. Керувати цим санаторієм Сковський буде на протязі 15 років, з 1898 по 1913 рік, займаючись паралельно науковою та медичною діяльністю. Там же в Боярці на гроші меценатів Євген Юрійович відкріє дитячий туберкульозний санаторій.

У 1914 році Євген Львович Сковський очолить спеціалізовану дитячу лікарню. Цей заклад стане першим подібним у Києві і буде діяти на території Александрівської лікарні. При лікарні Євген Юрійович відкриває молочну кухню під назвою “Крапля молока”. Такі кухні розповсюджувались по імперії з початку XX сторіччя, але в Києві такий заклад відкривається з запізненням. В подальшому ці структури будуть розвиватись і стануть основою для появи закладів системи Охматдит [2].

У 1918 році після революційних подій в Києві не знайдеться більш важливої та авторитетної особи в царині педіатрії. Сковський Євген Львович очолить Відділ охорони материнства та дитинства Київського окружного відділу охорони здоров'я. В цьому ж році Сковський почне керувати Київським союзом лікарів та Київським клінічним інститутом проблем охорони дитинства та материнства при ньому. В подальшому в 1930 році цей інститут буде перетворено на Інститут вдосконалення лікарів. З Інститутом вдосконалення лікарів будуть пов'язані подальші 10 років діяльності лікаря. З 1920 року і до самої смерті у 1930 Сковський буде очолювати кафедру дитячих хвороб інституту [3].

Великий внесок Євгена Юрійовича Сковського і в громадську діяльність. За життя лікар став фундатором “Київського товариства боротьби з дитячою смертністю”, “Товариство розподілу допомоги серед бідного єврейського населення”, “Київського товариства дитячих лікарів” в якому він головував з 1923 року до кінця життя.

Наприкінці 19 – початку 20 сторіччя в Києві майже четверту частину населення складали євреї. При чому громада за виключенням невеликої групи підприємців була дуже бідною і неминуче страждала від епідемій. Єврейські родини були багатодітними і не мали можливості надавати дітям необхідну медичну допомогу. Сковський очолить Товариство надання допомоги хворим євреям міста Києва. З 1927 року буде входити до Об'єднаного розподільчого комітету американських фондів допомоги євреям. Ця організація носила назву “Джойнт”, була дуже впливовою і важливою в житті української єврейської громади. Під час голоду 1922 р. годувала щоденно 800 тисяч дітей. Спонсорувала діяльність сиротинців та спілок взаємодопомоги. Маючи тісні зв'язки з єврейською громадою, Сковський користувався довірою і розподіляв кошти на гуманітарні та наукові проекти. Звісно про це майже немає ніякої інформації в радянській історіографії. Можливо через зв'язки з цією організацією ім'я Євгена Юрійовича Сковського не отримало значного визнання в радянський час.

Цікавими були і родинні зв'язки Сковського. Багато в чому професору допоміг брак з Кларою Арінштейн, донькою великого релігійного і громадського діяча з харківської єврейської громади. Так племінниками дружини були відомі київські лікарі Рашель Григорівна Лур'є і Олександр Григорович Лур'є, Також племінником дружини був відомий письменник та публіцист Ілля Еренбург. Зятем, чоловіком єдиної доньки лікаря, став його улюблений учень Емануїл Йосипович Фрідман, який закінчив Київський медичний інститут у 1922 р. В подальшому він стане професором, доктором медичних наук, спеціалістом в галузі патологій дитячого віку.

Професор Сковський підготував цілу плеяду педіатрів. Його учнями були Серед його учнів – доктори наук Віра Балабан, Любов Зельдич, Емануїл Фрідман, Олена Хохол. Це далеко не повний список, враховуючи яка кількість студентів вчилася у метра. Величезна кількість наукових робіт була опублікована професором Сковським. Тематика від догляду за немовлям до наукових робіт з фтизіатрії дитячого віку. Займався професор і розробкою проєктів сиротинців, питаннями вдосконалення меблів та обладнання для медичних закладів. Тематикою санітарно – курортного лікування та реабілітації. Найвагомішою вважається робота 1923 року “Туберкульоз в дитячому віці”. Залишився в медицині і термін “Симптом Сковського”, це метод мануального виявлення вітряної віспи шляхом натискання на шкіру біля виспаного пухирця.

Помер лікар Сковський буквально на робочому місці. Це трапилось у 1930 році під час командировки в Кам'янець-Подільський на чолі бригади столичних спеціалістів для проведення медичних консультацій [4]. Отже віддамо належну шану випускнику медичного факультету Університету Святого Володимира, одному з визначних фундаторів київської школи медицини. Працездатність та гуманність професора Сковського має послужити взірцем для майбутніх лікарів України.

Література:

1. До 100 річчя з дня заснування кафедри педіатрії №1 Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика (м. Київ). – URL <https://med-expert.com.ua/journals/wp-content/uploads/2018/08/03-1.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).
2. Педіатрія – на все життя, або Вікові традиції післядипломної освіти українських педіатрів. – URL <https://umj.com.ua/wp/wp-content/uploads/2018/11/Pediatr.pdf> (дата звернення: 15.05.2025).
3. Сковський Євген Львович (1869-1930), Національна наукова медична бібліотека України. – URL <https://umoloda.kyiv.ua/number/2614/265/91959> (дата звернення: 15.05.2025).
4. Легенди і бувальщини київської медицини (люди, факти, події, документи). – К.: Століття, 2001. – С. 171-172.

Пошкурлат А. В.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
77777777@ukr.net

БЕЦ ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ – КОРИФЕЙ КИЇВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ, ВИДАТНИЙ АНАТОМ ТА ГІСТОЛОГ

Сьогодні ми зібрались на кафедрі філософії, біоетики та історії медицини Національного медичного університету імені О.О. Богомольця на щорічну конференцію, присвячену світлій пам'яті архієпископа Луки (Войно-Ясенецького). Як відомо, свт. Лука навчався і був випускником медичного факультету Київського університету – осереддя київської медичної школи, який славився потужним професорсько-викладацьким колективом як